

(Chinese les op middelbare scholen)

Stiekem best stoer

door Judith van de Bovenkamp

Biologie, Geschiedenis, Nederlands, Aardrijkskunde, Scheikunde en Chinees.

Het is nu nog nieuw en ‘vreemd’, maar in 2012 zullen er voor het eerst leerlingen eindexamen doen in het vak Chinees. Ruim vijftig middelbare scholen in Nederland bieden dit vak inmiddels elk op hun eigen manier aan. Hoe deze trend zich zal voortzetten moet echter nog blijken. Christian (12) is vorig jaar begonnen met Chinees: “Van de mensen die vorig jaar met Chinees zijn begonnen, zijn er nu al veel afgevallen. Als je Chinees wilt leren heb je wilskracht nodig.”

Op het Eijkhagencollege in het Limburgse Landgraaf kunnen leerlingen in de brugklas sinds vorig schooljaar Chinese taal als bijvak kiezen. De school maakt gebruik van de door T.C. Tsui ontwikkelde lesmethode *Chinees? 'n Makkie!* voor de onderbouw van havo en vwo. Het vak wordt één middag per week gedoceerd: op de vrije dinsdagmiddag. Chinees is op deze school echt een bijvak, de leerlingen volgen de lessen naast hun reguliere vakkenpakket. Ondanks dat er een vrije middag voor moet worden opgeofferd, was hier zoveel animo voor dat de school heeft moeten selecteren uit de vele aanmeldingen, want er was slechts plaats voor 25 leerlingen. Waarom kiezen zoveel kinderen voor dit nieuwe, in de ogen van velen toch ietwat vreemde vak? Esther (13) zegt: “Omdat China in opkomst is, op elk label staat *made in China*. En omdat het me leuk leek. Maar ook omdat het later goed zal staan op mijn cv”.

Spelletjes in het Chinees

Van degenen die door deze selectieronde zijn gekomen zijn inmiddels elf leerlingen doorgestroomd naar het tweede jaar. Chinees is immers alleen een makkie wanneer iemand zich ervoor inzet en dat bleek voor sommigen op de vrije middag toch iets te veel gevraagd. De leerlingen die doorgestroomd zijn, zijn erg te spreken over de lesmethode waar mee gewerkt wordt. *Chinees? 'n Makkie!* is geschreven voor jonge mensen. De dialogen zijn kort en aan het leren herkennen van karakters wordt meer aandacht besteed dan aan grammatica. Moderne middelen van communicatie komen

terug in het boek. Zo is het voeren van een msn-gesprek in het Chinees onderdeel van de methode. Daardoor leren de leerlingen de taal actief te beheersen op een manier die aansluit bij hun eigen leefwereld. Msn in het Chinees is immers praktischer dan bijvoorbeeld het voordragen van een gedicht uit de Tang-dynastie. De methode wordt ondersteund door een *online* vaklokaal Chinees waar leerlingen onder andere spelletjes in het Chinees kunnen doen en vragen kunnen stellen. Mike (12) vindt dat hij na anderhalf jaar Chinees leren wel genoeg weet. “We hebben alle onderwerpen wel behandeld: school, eten, reizen, hobby’s en meer. Ik vind dat ik nu al heel wat kan in het Chinees.”

Zo optimistisch als Mike is niet iedereen. In het dagelijkse leven van een twaalfjarige is Chinees immers minder eenvoudig toe te passen dan bijvoorbeeld Engels of Frans. Esther vindt: “Het is heel lastig alles maar te onthouden, aangezien je Chinees hier in Nederland bijna nooit op tv hoort. Dat is met Engels heel anders. En mensen die in Chinese restaurants in Nederland werken, spreken vaak geen Mandarijn-Chinees maar Kantonees. Gelukkig heb je voor de uitspraak thuis een computer”.

Leerboek over flatgebouw in Peking

De uitval mag in het begin dan wel vrij hoog liggen, de leerlingen die door zijn gestroomd naar het tweede jaar zijn zo enthousiast dat er voor hen inmiddels geen sprake meer is van het ‘opofferen van een vrije middag’. Het is natuurlijk stiekem best stoer om te kunnen pronken met een taal die vrijwel niemand in je omgeving >

Chinees leren is alleen een ‘makkie’ voor wie zich er honderd procent voor inzet

beheerst. Dit schooljaar is er in Landgraaf een tweede groep brugklassers begonnen met de lessen, waardoor er een extra docent nodig was. In Zuid-Limburg liggen de docenten Chinees niet voor het oprapen en in de rest van het land ook niet. Probleem is hierbij ook dat Chinees nog niet zozeer in het vakkenpakket is geïntegreerd dat de functie van docent een fulltime baan is. Tot op heden komt het neer op zo'n twee uur lesgeven per week. Omdat de behoefte aan bekwame en bevoegde docenten Chinees toeneemt, is het ICLON (*Interfacultair Centrum Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Nascholing*) momenteel bezig met het opzetten van een docentenopleiding Chinees.

Het opleiden van docenten is slechts een van de ontwikkelingen die het vak Chinees momenteel doormaakt. Zo is de afdeling Sinologie van de Universiteit Leiden momenteel bezig met het ontwikkelen van een lesmethode voor de bovenbouw van het havo en vwo: *Chinees in tien verdiepingen, China? Daar is niets exotisch aan!* Het leerboek gaat over een flatgebouw in Peking, per les komt er een bewoner aan het woord. Het yuppenstel, het plattelandsmeisje dat haar geluk beproeft in de stad, de Nederlandse student, de taxichauffeur; al deze mensen hebben ieder hun eigen verhaal. Dit geeft de leerlingen een breed beeld over hoe de Chinese samenleving in elkaar zit. Het leren van een taal gaat altijd samen met kennis van cultuur en samenleving. Daarom komen in de methode verschillende belangrijke onderwerpen aan bod, zoals de gigantische trek van het platteland naar de stad en de Culturele Revolutie, maar ook zaken als de ontwikkeling van het Chinese schrift. In de methode krijgen de leerlingen niet alleen te maken met voorbeelddialogen maar met materiaal uit de praktijk: er worden oefeningen gedaan met krantenkoppen, tijdschriftomslagen, bonnetjes en handgeschreven brieven. Aan de voor de leerlingen onbekende en lastige uitspraak wordt iedere les aandacht besteed, omdat hier

constant begeleiding bij nodig is. Bij het boek hoort ook een website, waar de leerlingen uitspraak oefeningen kunnen doen en op de hoogte blijven van ontwikkelingen in China door handige links.

Eindexamenvak in 2012

Ondertussen wordt er gewerkt aan het officieel maken van Chinees als 'echt' vak. Momenteel staat Chinees op dat gebied nog in de kinderschoenen. Op de verschillende scholen wordt er met verschillende methoden gewerkt, een algemene inrichting van het vak ontbreekt nog. Er gaan positieve geluiden op voor meer erkenning van Chinees op Nederlandse scholen. De brugklassers die in 2006 zijn begonnen met Chinees aan het Gemeentelijk Gymnasium in Hilversum zullen in 2012 de eersten zijn die officieel eindexamen doen in dit vak. Deze school heeft een zusterschool in Peking, die de leerlingen inmiddels bezocht hebben. Door dit soort uitwisselingen blijkt China ineens wél bereikbaar en wordt het toepassen van de taal concreter. Het Minkema College in Woerden heeft China op een andere manier een plaats in de lessen gegeven. De school probeert ontwikkelingen in de wereld een plaats te geven in het onderwijs en omdat China momenteel steeds meer aandacht krijgt, is het logisch dat de school hierop inspelt. De school biedt niet zoals het Eijkhagencollege een volledig schooljaar lessen Chinese taal aan, maar geeft leerlingen de mogelijkheid om een aan China gerelateerd onderwerp te kiezen voor het zogenaamde Profielwerkstuk. Dit is een omvangrijke opdracht die iedere leerling in het examenjaar moet schrijven. Een leerling die deelneemt aan dit Minkema China-project verplicht zich aan een aantal voorwaarden. Zo moet hij onder meer een aantal lessen Chinees volgen en een aantal tentoonstellingen bezoeken. Bovendien moet er contact gemaakt worden met China zélf om het profielwerkstuk

af te kunnen ronden. Inmiddels heeft de eerste groep leerlingen China bezocht en zal een tweede groep deze zomer vertrekken. De tijdens deze reis opgedane indrukken worden in het werkstuk opgenomen. De leerlingen hebben de mogelijkheid om door middel van dit werkstuk de ontwikkelingen binnen China te bestuderen. Hierdoor hebben ze misschien een opstapje naar een vervolgstudie of een specifieke beroepskeuze. Het opdoen en uitwisselen van internationale ervaringen en contacten is hierbij belangrijk. Zo hebben de leerlingen interviews gehouden met Chinezen uit verschillende maatschappelijke klassen. Ze hebben zoveel mogelijk met eigen ogen gezien hoe het er nu eigenlijk aan toegaat in die opkomende wereldmacht. Hoe Chinese leerlingen omgaan met school en het leren van een vreemde taal blijkt bijvoorbeeld uit dit fragment uit een interview met Emma, een elfjarige scholiere uit Xi'an: "Toen we vroegen wat haar hobby's zijn begreep ze niet wat we bedoelden. Na uitleg zei ze dat ze geen tijd voor hobby's heeft, al haar tijd besteedt ze aan schoolwerk. Dit vind ze helemaal niet leuk, maar ze is het zo gewend en weet eigenlijk niet beter. Ook doet ze hard haar best omdat ze later een goede baan wil vinden en omdat haar ouders trots op haar zijn als ze goede cijfers haalt. Emma wilde zo lang mogelijk bij de lunch blijven hangen, omdat ze geen zin had om weer naar school te gaan (de lunch was op haar eerste schooldag)."

Meer dan *babi pangang*

De onderwerpen die de leerlingen kiezen voor dit werkstuk lopen sterk uiteen. Van 'China ten tijde van de Middeleeuwen' tot 'De invloed van de economie op de Yangtse-rivier', het is maar net waar de interesse van de leerling zelf ligt. Thijs en Bart (16) hebben ervoor gekozen de ontwikkeling van robotica in China te bestuderen. Hun eigen motivatie voor deelname aan het project en dit onderwerp: "We zijn erg enthousi-

ast over dit project omdat China een opkomende wereldmacht is en omdat we er daarom in de toekomst waarschijnlijk veel mee te maken zullen krijgen. China wordt steeds moderner, het is een koploper op economisch gebied. Ook ontwikkelt de techniek zich daar in hoog tempo. Daarom gaan wij ons profielwerkstuk doen over de ontwikkeling van robotica in China. Hierin vergelijken wij de techniek en de innovaties op dat gebied in China met die in het westen. Hieruit kunnen we afleiden of China zich daadwerkelijk technisch ontwikkelt of slechts dingen namaakt naar westers voorbeeld." Alleen door China zelf te bezoeken en er met de Chinezen over te praten worden deze onderwerpen concreet voor een zestienjarige Nederlander. Zo komt China dichterbij en krijgt het meer betekenis dan alleen de wetenschap dat je bij de Chinees op de hoek zoiets als *babi pangang* kunt eten. Want dat is het voornaamste probleem waar de leerlingen zelf, en daarmee de positionering van Chinees als schoolvak, tegenaan lopen: China is niet zo dichtbij en toegankelijk als andere onderwerpen die op school behandeld worden, zoals aardrijkskunde of de Engelse taal. De bestudeerde karakters en lastige uitspraak kunnen niet direct toegepast worden, waardoor Chinees voor de leerlingen zeker in het begin toch iets abstracts heeft. Dit valt momenteel natuurlijk ook nog te wijten aan de nieuwheid van het vak, er is bijvoorbeeld nog geen officieel examenniveau vastgesteld. Pas wanneer de eerste leerlingen in 2012 eindexamen Chinees hebben gedaan, als meer Nederlandse scholen contact onderhouden met Chinese zusterscholen en de taal meer geaccepteerd is als schoolvak, zal het vak Chinees concreet genoeg zijn om te weten wat een leerling er later precies mee kan doen. Tot die tijd blijft het vooral gewoon interessant, 'anders', leuk en toch vooral leerzaam om meer te leren over een nieuwe wereldmacht en bezig te zijn met een vreemde cultuur en een nieuw schrift. 友